

**УХВАЛА
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

про закриття конституційного провадження у справі за конституційними скаргами Соломахи Людмили Іванівни та Бурбака Валерія Миколайовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини третьої статті 142 Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 2 червня 2016 року № 1402–VIII

К и ї в
16 листопада 2022 року
№ 9-уп(II)/2022

Справа № 3-182/2021(375/21, 480/21)

Другий сенат Конституційного Суду України у складі:

Головатий Сергій Петрович (голова засідання),
Городовенко Віктор Валентинович,
Лемак Василь Васильович,
Мойсик Володимир Романович (доповідач),
Первомайський Олег Олексійович,
Сліденко Ігор Дмитрович,
Юровська Галина Валентинівна (доповідач),

розглянув на пленарному засіданні справу за конституційними скаргами Соломахи Людмили Іванівни та Бурбака Валерія Миколайовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) приписів частини третьої статті 142 Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 2 червня 2016 року № 1402–VIII (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 31, ст. 545) зі змінами.

Заслухавши суддів-доповідачів Мойсика В.Р., Юровську Г.В. та дослідивши матеріали справи, Другий сенат Конституційного Суду України

у с т а н о в и в:

1. До Конституційного Суду України звернулися Соломаха Л.І. та Бурбак В.М. із клопотаннями визнати такими, що не відповідають Конституції

України (є неконституційними), приписи частини третьої статті 142 Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 2 червня 2016 року № 1402–VIII зі змінами (далі – Закон).

Згідно з частиною третьою статті 142 Закону „щомісячне довічне грошове утримання виплачується судді у відставці в розмірі 50 відсотків суддівської винагороди судді, який працює на відповідній посаді. За кожний повний рік роботи на посаді судді понад 20 років розмір щомісячного довічного грошового утримання збільшується на два відсотки грошового утримання судді“.

Соломаха Л.І. вважає, що оспорювані приписи Закону не відповідають частинам першій, другій статті 8, статті 21, частині третій статті 22, частинам першій, другій статті 24, частині першій статті 126, статті 151², частині другій статті 152 Конституції України.

На думку Бурбака В.М., оспорювані приписи Закону не відповідають статті 1, частині другій статті 3, частинам першій, другій статті 8, частинам першій, другій статті 22, частинам першій, другій статті 24, частині першій статті 126, статті 151², частині другій статті 152 Основного Закону України.

Автори клопотань стверджують, що внаслідок застосування судами оспорюваних приписів Закону зменшено базовий відсоток розміру виплати щомісячного довічного грошового утримання, чим порушено їхнє право на належне матеріальне та соціальне забезпечення, яке є конституційною гарантією незалежності суддів згідно з частиною першою статті 126 Конституції України, а також право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, гарантоване частинами першою, четвертою статті 41 Основного Закону України.

2. Під час розгляду справи Другий сенат Конституційного Суду України дійшов висновку, що конституційне провадження у справі підлягає закриттю з огляду на таке.

2.1. Право судді на відставку є конституційною гарантією незалежності суддів (пункт 4 частини шостої статті 126 Конституції України).

Конституційний Суд України неодноразово розглядав питання гарантій незалежності суддів і сформулював низку юридичних позицій.

У Рішенні від 19 листопада 2013 року № 10-рп/2013 Конституційний Суд України зазначив, що „відставка судді є особливою формою звільнення його з посади за власним бажанням та обумовлена наявністю в особи відповідного стажу роботи на посаді судді. Наслідком відставки є, зокрема, припинення суддею своїх повноважень з одночасним збереженням за ним звання судді і гарантій недоторканності, а також набуттям прав на виплату вихідної допомоги та отримання пенсії або щомісячного довічного грошового утримання“ (абзац четвертий підпункту 3.1 пункту 3 мотивувальної частини).

„Визначені Конституцією та законами України гарантії незалежності суддів є невід’ємним елементом їх статусу, поширюються на всіх суддів України та є необхідною умовою здійснення правосуддя неупередженим, безстороннім і справедливим судом. Такими гарантіями є надання їм за рахунок держави матеріального забезпечення (суддівська винагорода, пенсія, щомісячне довічне грошове утримання тощо) та надання їм у майбутньому статусу судді у відставці. Право судді у відставці на пенсійне або щомісячне довічне грошове утримання є гарантією належного здійснення правосуддя і незалежності працюючих суддів та дає підстави висувати до суддів високі вимоги, зберігати довіру до їх компетентності і неупередженості. Щомісячне довічне грошове утримання судді спрямоване на забезпечення гідного його статусу життєвого рівня, оскільки суддя обмежений у праві заробляти додаткові матеріальні блага, зокрема обіймати будь-які інші оплачувані посади, виконувати іншу оплачувану роботу. Конституційний принцип незалежності суддів означає, в тому числі, конституційно обумовлений імператив охорони матеріального забезпечення суддів від його скасування чи зниження досягнутого рівня без відповідної компенсації як гарантію недопущення впливу або втручання у здійснення правосуддя. Таким чином, конституційний статус судді передбачає достатнє матеріальне забезпечення судді як під час здійснення ним своїх повноважень (суддівська винагорода), так і в майбутньому у зв’язку з досягненням пенсійного

віку (пенсія) чи внаслідок припинення повноважень і набуття статусу судді у відставці (щомісячне довічне грошове утримання). Статус судді та його елементи, зокрема матеріальне забезпечення судді після припинення його повноважень, є не особистим привілеєм, а засобом забезпечення незалежності працюючих суддів і надається для гарантування верховенства права та в інтересах осіб, які звертаються до суду та очікують неупередженого правосуддя“ (абзаци п'ятий, шостий підпункту 2.2 пункту 2 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 3 червня 2013 року № 3-рп/2013).

Щомісячне довічне грошове утримання судді у відставці має бути співмірним із суддівською винагородою, яку отримує повноважний суддя; у разі збільшення розміру такої винагороди перерахунок раніше призначеного щомісячного довічного грошового утримання судді у відставці має здійснюватися автоматично; установлення різних підходів до порядку обчислення розміру щомісячного довічного грошового утримання суддів порушує статус суддів та гарантії їх незалежності (абзац шостий пункту 16 Рішення Великої палати Конституційного Суду України від 18 лютого 2020 року № 2-р/2020).

2.2. Відповідно до частини четвертої статті 63 Закону України „Про Конституційний Суд України“ сенат Конституційного Суду України закриває конституційне провадження у справі, якщо під час пленарного засідання будуть виявлені підстави для відмови у відкритті конституційного провадження, передбачені статтею 62 цього закону.

Згідно із Законом України „Про Конституційний Суд України“ конституційна скарга вважається прийнятною за умов її відповідності вимогам, передбаченим статтями 55, 56 цього закону (абзац перший частини першої статті 77); конституційна скарга має містити конкретні положення закону України, які належить перевірити на відповідність Конституції України, та конкретні положення Конституції України, на відповідність яким належить перевірити закон України, а також обґрунтування тверджень щодо

неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону (пункти 5, 6 частини другої статті 55).

З аналізу конституційних скарг убачається, що автори клопотань не обґрунтували тверджень щодо неконституційності приписів частини третьої статті 142 Закону, обмежившись цитуванням окремих норм Конституції України, законів України, посиленням на рішення Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини. Однак цитування приписів Основного Закону України, юридичних позицій Конституційного Суду України без наведення аргументів щодо невідповідності Конституції України оспорюваних приписів закону України не є обґрунтуванням тверджень щодо їх неконституційності (ухвали Великої палати Конституційного Суду України від 24 травня 2018 року № 23-у/2018, від 31 травня 2018 року № 27-у/2018, від 7 червня 2018 року № 34-у/2018).

Отже, суб'єкти права на конституційну скаргу не дотримали вимог пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“, що є підставою для закриття конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 цього закону – неприйнятність конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 8, 32, 36, 55, 62, 63, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 48, § 55 Регламенту Конституційного Суду України Другий сенат Конституційного Суду України

у х в а л и в:

1. Закрити конституційне провадження у справі за конституційними скаргами Соломахи Людмили Іванівни та Бурбака Валерія Миколайовича щодо

відповідності Конституції України (конституційності) приписів частини третьої статті 142 Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 2 червня 2016 року № 1402–VIII на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

2. Ухвала Другого сенату Конституційного Суду України є остаточною.

**ДРУГИЙ СЕНАТ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**